

Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
(Central University)

B-4 Qutub Institutional Area, New Delhi- 110016

संस्कृतमाध्यमेन पाठ्यक्रमाः

(Syllabi in Sanskrit Medium)

शास्त्री (बी.ए.) कार्यक्रम

(स्नातक स्तरीय)

Shastri (B.A.)

Programme

(UG Level)

सत्यापित
VERIFIED

कुलसचिव / Registrar

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)

Assistant Registrar (Academic)

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

**Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
(Central University)**

B-4 Qutub Institutional Area, New Delhi- 110016

प्राचीन न्याय पाठ्यक्रमः

शास्त्री (बी.ए.) कार्यक्रमः

(स्नातक स्तरीयः)

Shastri (B.A.)

Programme

(UG Level)

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः) कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली-16

शास्त्रिपाठ्यक्रमः (सम्मानितः) (B.A. Honours)

विषयः - प्राचीनन्यायवैशेषिकम् प्रथमसत्रम्

MC-1 प्रथमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, विश्वनाथपञ्चाननभट्टाचार्यप्रणीता	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः आरम्भतः पदार्थसाधर्म्यवैधर्म्यनिरूपणान्तो भागः	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. मङ्गलवादः 2. ईश्वरसिद्धिः 3. पदार्थस्वरूपम् 4. शक्तिसादृश्यपदार्थयोः पदार्थान्तरत्वनिराकरणम्	20	1
2	1. द्रव्यम्, द्रव्यत्वजातिसिद्धिः 2. तमसो द्रव्यान्तरत्वनिराकरणम् 3. गुणः 4. कर्म 5. सामान्यम् 6. विशेषः 7. समवायः	20	1
3	1. अभावः 2. अभावस्य अधिकरणस्वरूपत्वनिराकरणम् 3. पदार्थसाधर्म्यवैधर्म्यनिरूपणम्	20	1
4	1. कारणस्वरूपम् 2. कारणभेदाः 3. अन्यथासिद्धिः 4. द्रव्यसाधर्म्यवैधर्म्यनिरूपणम् 5. कस्मिन् द्रव्ये के गुणाः सन्तीत्यस्य निर्वचनम्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः)	अंकः 05 अंकः 05 अंकः 05 अंकः 05	20

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, दिनकरभट्टकृता दिनकरीटीका, राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, 2002
2. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, श्रीकृष्णवल्लभाचार्यकृता किरणावलीटीका, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्, 1989
3. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, पं. गजाननशास्त्रीमुसलगाँवकर, हिन्दीव्याख्यासहिता, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्

सत्यापित
VERIFIED

① श्री. पी. श्रीधरकांतरीडित
(आनलाइन)

② श्री. रामचन्द्रशर्मा (आनलाइन)

③ श्री. प्रकाशशर्मा (आनलाइन)

1

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

पृ. सं. 1-22 - शा. N.N.
1-22 - शा. N.N.

संलग्न है।

श्रीलालबहादुर शास्त्री
04-7-23

श्रीलालबहादुर शास्त्री
04/07/23

कुलसचिव / Registrar

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

MC-2 द्वितीयपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- वैशेषिकसूत्रम्, महर्षिकणादविरचितम्, चन्द्रकान्त, वृत्तिसहितम्	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः १-२ अध्यायौ	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. प्रथमाध्यायस्य प्रथमाह्निकम्	20	1
2	1. प्रथमाध्यायस्य द्वितीयाह्निकमात्रम्	20	1
3	1. द्वितीयाध्यायस्य प्रथमाह्निकमात्रम्	20	1
4	1. द्वितीयाध्यायस्य द्वितीयाह्निकमात्रम्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः),	अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05	20

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. वैशेषिकसूत्रम्, चन्द्रकान्तकर्तृका वृत्तिः, 1988

1/1/23

By
04/1/23
[Signature]

सत्यापित
VERIFIED

[Signature]

[Signature]
सहायक कुलसचिव (शास्त्रीय)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

कुलसचिव / Registrar
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

द्वितीयसत्रम्

MC-3 तृतीयपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः-न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, विश्वनाथपञ्चाननभट्टाचार्यप्रणीता	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः पृथिवीनिरूपणादारभ्य प्रत्यक्षखण्डान्तो भागः	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. पृथिवीनिरूपणम् 2. अवयविसिद्धिप्रकारः 3. परमाणुसद्भावे प्रमाणप्रदर्शनम् 4. पृथिवीभेदप्रदर्शनम् 5. जलनिरूपणम् 6. तेजोनिरूपणम्	20	1
2	1. वायुनिरूपणम् 2. आकाशनिरूपणम् 3. कालनिरूपणम् 4. दिङ्निरूपणम्	20	1
3	1. आत्मनिरूपणम् (क) चार्वाकमतम् (ख) बौद्धमतम् (ग) वेदान्तमतम् (घ) सांख्यमतम् (ङ) स्वसिद्धान्तः	20	1
4	1. बुद्धिनिरूपणम् 2. जन्यप्रत्यक्षम् 3. द्रव्यप्रत्यक्षकारणप्रदर्शनम् 4. सन्निकर्षः 5. लौकिकसन्निकर्षः तद्देशच 6. अलौकिकसन्निकर्षः तद्देशच	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, दिनकरभट्टकृता दिनकरीटीका, राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, 2002
2. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, श्रीकृष्णवल्लभाचार्यकृता किरणावलीटीका, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्, 1989
3. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, पं.गजाननशास्त्रीमुसलगाँवकर, हिन्दीव्याख्यासहिता, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्

[Handwritten Signature]

[Handwritten Signature]
04/7/23
04.7.23

[Handwritten Signature]

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

MC-4 चतुर्थपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- वैशेषिकसूत्रम्, महर्षिकणादविरचितम्, चन्द्रकान्त, वृत्तिसहितम्	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः ३-४ अध्यायौ	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. तृतीयाध्यायस्य प्रथमाह्निकम् ।	20	1
2	1. तृतीयाध्यायस्य द्वितीयाह्निकम्।	20	1
3	1. चतुर्थाध्यायस्य प्रथमाह्निकम्	20	1
4	1. चतुर्थाध्यायस्य द्वितीयाह्निकम्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः),	अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05	20

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. वैशेषिकसूत्रम्, चन्द्रकान्तकर्तृका वृत्तिः, 1988
2. वैशेषिकसूत्रवृत्तिः, देशिकतिरुमैताताचार्यशिरोमणिकृता, सम्पा. वि.श्री.रंगनाथाचार्यः, गङ्गानाथझा-
केन्द्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्, प्रयागः, 1979
3. वैशेषिकदर्शन, डॉ.श्रीनारायणमिश्रः, प्रकाशहिन्दीटीका, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्, 1969

श्रीः

04/11/23

श्री

श्री

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

तृतीयसत्रम्

MC-5 पञ्चमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः-न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, विश्वनाथपञ्चाननभट्टाचार्यप्रणीता	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः अनुमानखण्डादारभ्य गुणनिरूपणे असमवायिकारणगुणनिरूपणान्ता	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. अनुमितिः 2. परामर्शः 3. पूर्वपक्षव्याप्तिः 4. सिद्धान्तव्याप्तिः	20	1
2	1. पक्षता 2. हेत्वाभासस्वरूपम् 3. हेत्वाभासभेदाः 4. उपमानम्	20	1
3	1. शब्दप्रमाणस्वरूपम् 2. शक्तिग्राहकाः 3. जातिशक्तिवादखण्डनम् 4. पदभेदाः 5. लक्षणा 6. समासवृत्तिः 7. शाब्दबोधकारणानि	20	1
4	1. स्मृतिनिरूपणम् 2. मनोनिरूपणम् 3. गुणनिरूपणम् 4. गुणसाधर्म्यम् 5. मूर्त्तामूर्तगुणाः 6. असमवायिकारणगुणनिरूपणम्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः). अंकः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, दिनकरभट्टकृता दिनकरीटीका, राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, 2002
2. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, श्रीकृष्णवल्लभाचार्यकृता किरणावलीटीका, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्, 1989
3. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, पं.गजाननशास्त्रीमुसलगाँवकर, हिन्दीव्याख्यासहिता, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्

५

५

५/१/२३

 सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
 Assistant Registrar (Academic)
 श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
 Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
 बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
 B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

C-6 षष्ठपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- वैशेषिकसूत्रम्, महर्षिकणादविरचितम्, चन्द्रकान्त वृत्तिसहितम्	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः - ५-७ अध्यायाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. पञ्चमाध्यायस्य प्रथमाहिकम्	20	1
2	1. पञ्चमाध्यायस्य द्वितीयाहिकम्	20	1
3	1. षष्ठाध्यायस्य प्रथमाहिकम् 2. षष्ठाध्यायस्य द्वितीयाहिकम्	20	1
4	1. सप्तमाध्यायस्य प्रथमाहिकम् 2. सप्तमाध्यायस्य द्वितीयाहिकम्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकाः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकाः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकाः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकाः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. वैशेषिकसूत्रम्, चन्द्रकान्तकर्तृका वृत्तिः, 1988
2. वैशेषिकसूत्रवृत्तिः, देशिकतिरुमैताताचार्यशिरोमणिकृता, सम्पा. वि.श्री.रंगनाथाचार्यः, गङ्गानाथझा-
केन्द्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्, प्रयागः, 1979
3. वैशेषिकदर्शन, डॉ.श्रीनारायणमिश्रः, प्रकाशहिन्दीटीका, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्, 1969

श्री.

रिक्त

04/7/23

Signature

C-7 सप्तमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- न्यायभाष्यम्, आचार्यवात्स्यायनविरचितम्	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः - प्रथमोऽध्यायः	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. प्रमाणस्य अर्थवत्त्वविचारः 2. प्रथमसूत्रार्थविचारः 3. अपवर्गस्वरूपचिन्तनम् 4. प्रमाणविचारः	20	1
2	1. प्रमेयविचारः 2. संशयः 3. प्रयोजन-दृष्टान्तपदार्थः 4. सिद्धान्तः	20	1
3	1. अवयवाः 2. तर्कः 3. निर्णयः 4. वादः 5. जल्पः 6. वितण्डा	20	1
4	1. हेत्वाभासाः 2. छलम् 3. जातिः 4. निग्रहस्थानम्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकाः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकाः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकाः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकाः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. न्यायभाष्यम्, सुदर्शनाचार्यकृता प्रसन्नपदाव्याख्या, सम्पा.द्वादिकादासशास्त्री, सुधीप्रकाशनम्, वाराणसी, 1986
2. न्यायदर्शनम्, पं.दुण्डिराजशास्त्रिणः, हिन्दीव्याख्या, सम्पा.प्रो.श्रीनारायणमिश्रः, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्, 1990

श्रीः

०५-७-२३

चतुर्थसत्रम्

7

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

MC-8 अष्टमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः-न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, विश्वनाथपञ्चाननभट्टाचार्यप्रणीता,	पूर्णाङ्कः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः गुणनिरूपणे निमित्तकारणगुणनिरूपणादारभ्य समाप्तिपर्यन्ता	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. निमित्तकारणगुणनिरूपणम् 2. रूपनिरूपणम् 3. रस-गन्ध-स्पर्शनिरूपणम् 4. पाकजप्रक्रिया 5. क्षणप्रक्रिया 6 संख्या-पृथक्त्व-संयोग- विभागगुणनिरूपणम् 7. परत्वापरत्व निरूपणम्	20	1
2	1. प्रमाअप्रमानिरूपणम् 2. प्रामाण्यवादः 3. व्याप्तिग्रहोपायः 4. उपाधिनिरूपणम्	20	1
3	1. शब्दस्य प्रमाणान्तरत्वव्यवस्थापनम् 2. अनुमानत्रैविध्यम् 3. अर्थापत्त्यादेः प्रमाणान्तरत्वनिराकरणम् 4. सुख-दुःख-चिकीर्षा-द्वेष-प्रयत्नगुणनिरूपणम्	20	1
4	1. गुरुमतखण्डनप्रकारः 2. विध्यर्थविचारः 3. नञर्थविचारः 4. गुरुत्व-द्रवत्व-स्नेह-वेग-भावना-धर्म-अधर्म-शब्दगुणनिरूपणम्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, दिनकरभट्टकृता दिनकरीटीका, राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, 2002
2. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, श्रीकृष्णवल्लभाचार्यकृता किरणावलीटीका, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्, 1989
3. न्यायसिद्धान्तमुक्तावली, पं.गजाननशास्त्रीमुसलगाँवकर, हिन्दीव्याख्यासहिता, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्

Handwritten signature and date: 04/11/23

MC-9 नवमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- वैशेषिकसूत्रम्, महर्षिकणादविरचितम्, चन्द्रकान्त, वृत्तिसहितम्	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः - ८-१० अध्यायाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. अष्टमाध्यायस्य प्रथमाहिकम्	20	1
2	1. अष्टमाध्यायस्य द्वितीयाहिकम्	20	1
3	1. नवमाध्यायस्य प्रथमाहिकम् 2. नवमाध्यायस्य द्वितीयाहिकम्	20	1
4	1. दशमाध्यायस्य प्रथमाहिकम् 2. दशमाध्यायस्य द्वितीयाहिकम्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकाः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकाः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकाः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकाः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. वैशेषिकसूत्रम्, चन्द्रकान्तकर्तृका वृत्तिः, 1988
2. वैशेषिकसूत्रवृत्तिः, देशिकतिरुमैताताचार्यशिरोमणिकृता, सम्पा. वि.श्री.रंगनाथाचार्यः, गङ्गानाथज्ञा-
केन्द्रीयसंस्कृतविद्यापीठम्, प्रयागः, 1979
3. वैशेषिकदर्शन, डॉ.श्रीनारायणमिश्रः, प्रकाशहिन्दीटीका, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्, 1969

श्री.

वि.

04/12/23

(Signature)

MC-10 दशमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- न्यायभाष्यम्, आचार्यवात्स्यायनविरचितम्	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः - द्वितीयोऽध्यायः	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. द्वितीयाध्यायस्य प्रथमाह्निके 1 सूत्रतः 19 सूत्रं यावत् संशयपरीक्षा प्रमाणपरीक्षा च 2. द्वितीयाध्यायस्य प्रथमाह्निके 20 सूत्रतः 48 सूत्रं यावत् प्रत्यक्षप्रमाणपरीक्षा अनुमानप्रमाणपरीक्षा उपमानप्रमाणपरीक्षा च	20	1
2	द्वितीयाध्यायस्य प्रथमाह्निके 49 सूत्रतः 68 सूत्रं यावत् 1. शब्दप्रमाणपरीक्षा	20	1
3	द्वितीयाध्यायस्य द्वितीयाह्निके 01 सूत्रतः 45 सूत्रं यावत् 1. प्रमाणचतुष्टयव्यवस्थापनम् 2. शब्दानित्यत्वप्रतिपादनम्	20	1
4	द्वितीयाध्यायस्य द्वितीयाह्निके 46 सूत्रतः 70 सूत्रं यावत् 1. वर्णानित्यत्वप्रतिपादनम् 2. शब्दार्थनिरूपणम्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकाः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकाः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकाः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकाः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. न्यायभाष्यम्, सुदर्शनाचार्यकृता प्रसन्नपदाव्याख्या, सम्पा.द्वादिकादासशास्त्री, सुधीप्रकाशनम्, वाराणसी, 1986
2. न्यायदर्शनम्, पं.दुण्डिराजशास्त्रिणः, हिन्दीव्याख्या, सम्पा.प्रो.श्रीनारायणमिश्रः, चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्, 1990

प्रो.

अक्षर
04/11/23

पञ्चमसत्रम्

10

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

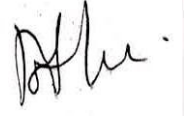
MC-11 एकादशपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- न्यायकुसुमाञ्जलिकारिका, उदयनाचार्यप्रणीता	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः - हरिदासीसहिता, १-२ स्तबकौ	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. मङ्गलश्लोकार्थः 2. 1 कारिकातः 3 कारिकां यावत्	20	1
2	1. 4 कारिकातः 14 कारिकां यावत्	20	1
3	1. 15 कारिकातः 20 कारिकां यावत्	20	1
4	1. द्वितीयस्तबकः	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकाः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकाः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकाः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकाः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. न्यायकुसुमाञ्जलिकारिका, पं.हरिदासभट्टाचार्यस्य हरिदासीटीका, सम्पा. श्रीनारायणमिश्रः (संस्कृत-हिन्दीव्याख्या), भारतीयविद्याप्रकाशनम्, वाराणसी, 1997
2. न्यायकुसुमाञ्जलिः, आचार्यविश्वेश्वरकृता हिन्दीव्याख्या, चौखम्बाप्रकाशनम्, वाराणसी

श्री.जी.

MC-12 द्वादशपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- न्यायसिद्धान्तमञ्जरी, जानकीनाथभट्टाचार्यविरचिता	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः - आदितः उपमानखण्डान्ता	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. ग्रन्थोपक्रमः 3. प्रमाणविभागः 5. प्रत्यक्षप्रमाणस्वरूपम् 6. सन्निकर्षनिरूपणम्	20	1
2	1. अभावप्रत्यक्षविचारः 2. अभावविषये प्रभाकरमतखण्डनम् 3. अभावविषये भट्टमतखण्डनम् 4. अभावभेदप्रदर्शनम् 5. चक्षुरादीन्द्रियनिरूपणम् 6. मनोनिरूपणम् 7. मनसोऽणुत्वसाधनम्	20	1
3	1. अनुमानप्रमाणस्वरूपम् 2. व्याप्तिस्वरूपम् 3. परामर्शस्वरूपम् 4. अनुमानभेदप्रदर्शनम्	20	1
4	1. हेत्वाभासाः 2. उपाधिः 3. परार्थानुमानम् 4. उपमानस्वरूपम्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः).	20	अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05

सन्दर्भग्रन्थाः-

- न्यायसिद्धान्तमञ्जरी, आचार्यगौरीनाथशास्त्रीकृता दीपिका-तर्कप्रकाशटीका च, सम्पा. नीलकण्ठदीक्षितः, श्रीसद्गुरुप्रकाशनम्, देहली, 1990

श्री.

षष्ठसत्रम्

MC-13	पाठ्यग्रन्थः- न्यायकुसुमाञ्जलिकारिका, उदयनाचार्यप्रणीता,	पूर्णाङ्काः	क्रेडिट
-------	--	-------------	---------

12

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

श्री.
04/7/23

MC-13

त्रयोदशपत्रम्	हरिदासीसहिता	१००	०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः - ३-५ स्तबकाः	अङ्काः	क्रेडिट
1	तृतीयस्तबके 1 कारिकातः 10 कारिकां यावत्	20	1
2	तृतीयस्तबके 11 कारिकातः 23 कारिकां यावत्	20	1
3	चतुर्थस्तबकः	20	1
4	पञ्चमस्तबकः	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः),	अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05	20

सन्दर्भग्रन्थाः-

- न्यायकुसुमाञ्जलिकारिका, पं.हरिदासभट्टाचार्यस्य हरिदासीटीका, सम्पा. श्रीनारायणमिश्रः (संस्कृत-हिन्दीव्याख्या), भारतीयविद्याप्रकाशनम्, वाराणसी, 1997
- न्यायकुसुमाञ्जलिः, आचार्यविश्वेश्वरकृता हिन्दीव्याख्या, चौखम्बाप्रकाशनम्, वाराणसी

प्रमः

Alhe.

04-7-23

MC-14 चतुर्दशपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- न्यायसिद्धान्तमञ्जरी, जानकीनाथभट्टाचार्यविरचिता	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः - शब्दखण्डतः समाप्तिपर्यन्ता	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. शब्दप्रमाणस्वरूपम् 2. शाब्दत्वजातिसिद्धिप्रकारः 3. वृत्तिस्वरूपम् 4. सङ्केतस्वरूपम् 5. जातिशक्तिवादखण्डनम् 6. कार्यान्वितशक्तिनिरूपणम् 7. लक्षणास्वरूपनिरूपणम् 8. लक्षणाभेदप्रदर्शनम्	20	1
2	1. समासशक्तिवादे वैयाकरणमतखण्डनम् 2. समासशक्तिवादे नैयायिकमतनियमणम् 3. नञर्थविचारः	20	1
3	1. व्यञ्जनाखण्डनम् 2. आख्यातशक्तिनिरूपणम् 3. शाब्दबोधकारणनिरूपणम् 4. विधिरर्थवादनिरूपणम् 5. प्रवर्तकनिरूपणम्	20	1
4	1. शब्दानित्यत्वनिरूपणम् 2. स्फोटवादखण्डनम् 3. अर्थापत्त्यादेः प्रमाणान्तरत्वनिराकरणम् 4. ज्ञानप्रामाण्यनिरूपणम्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः),	अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05	20

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. न्यायसिद्धान्तमञ्जरी, आचार्यगौरीनाथशास्त्रीकृता दीपिका-तर्कप्रकाशटीका च, सम्पा. नीलकण्ठदीक्षितः, श्रीसद्गुरुप्रकाशनम्, देहली, 1990

स्वशास्त्रसम्बद्धवैकल्पिकविषयाः (MS)

शास्त्रीयविषयविशेषचयनात्मकपाठ्यक्रमः

14

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

14

14/7/23

MC-15 पञ्चदशपत्रम्	ग्रन्थनाम - भासर्वज्ञप्रणीतः न्यायसारः, वासुदेवसूरिकृतपदपञ्चिकासहितः	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः - "आदितः सोऽयं परमो न्यायः" वाक्यान्तोभागः	अङ्काः	क्रेडिट
1	1.मङ्गलश्लोकः 2.प्रमाणलक्षणम् 3.संशयः 4.त्रिपर्ययः 5.त्रिविधं प्रमाणम्	20	1
2	1.प्रत्यक्षलक्षणम् 2.प्रत्यक्षभेदः 3.अयोगिप्रत्यक्षम् 4.सन्निकर्षः 5.योगिप्रत्यक्षम् 6.सविकल्पकम् 7.निर्विकल्पकम्	20	1
3	1.अनुमानप्रमाणलक्षणम् 2.अविनाभावः 3.अविनाभावभेदः 4.लिङ्गलक्षणं तद्भेदश्च 5.स्वार्थानुमानं परार्थानुमानञ्च 1.हेतुभेदप्रदर्शनम् 2.पञ्चरूपप्रदर्शनम् 3.अन्वयव्यतिरेक्यादिनां स्वरूपप्रतिपादनम्	20	1
4	1.हेत्वाभासस्वरूपम् 2.हेत्वाभासभेदाः तत्स्वरूपञ्च 3.उपनयनिगमनयोः स्वरूपम् 4. निर्णयस्वरूपम्	20	1
5	1.आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकाः 05 2.शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकाः 05 3.शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकाः 05 4.उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः.) अंकाः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थः

- 1 न्यायसारः (भूषणसहितः), सम्पादकः स्वामी योगीन्द्रः, उदासीन सं. महाविद्यालयः वाराणसी, 1968
- 2 पदपञ्चिका, वासुदेवसूरिः, संशोधनकर्ता साम्बशिवशास्त्री, अनन्तरायसंस्कृतग्रन्थमाला, पुणे

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]
04/11/23

सप्तमसत्रम्

MC-16 षोडशपत्रम्	ग्रन्थनाम - प्रशस्तपादभाष्यम्, प्रशस्तपादाचार्यविरचितम्	पूर्णाङ्काः 100	क्रेडिट 4
ईकाई	पाठ्यविषयाः - आदितः गुणनिरूपणे विभागप्रकरणान्तो भागः	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. वैशेषिकदर्शनस्य परिचयः 2. प्रशस्तपादाचार्यस्येतिवृत्तम् 3. मङ्गलश्लोकार्थः 4. पदार्थाः 5. पदार्थानां साधर्म्यवैधर्म्यप्रकाशनम् 6. द्रव्याणां साधर्म्यवैधर्म्यनिरूपणम् 7. पृथिवीस्वरूपम् 8. जलस्वरूपम् 9. तेजस्वरूपम् 10. वायुस्वरूपम्	20	1
2	1. सृष्टिसंहारप्रक्रिया 2. आकाशस्वरूपम् 3. कालस्वरूपम् 4. दिक्स्वरूपम् 5. आत्मस्वरूपम् 6. मनोनिरूपणम्	20	1
3	1. गुणानां साधर्म्यवैधर्म्यनिरूपणम् 2. रूपस्वरूपम् 3. रसस्वरूपम् 4. गन्धस्पर्शनिरूपणम् 5. पाकजप्रक्रिया	20	1
4	1. संख्यानिरूपणम् 2. परिमाणस्वरूपम् 3. पृथक्त्वस्वरूपम् 4. संयोगनिरूपणम् 5. विभागनिरूपणम्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः.)	अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05	20

सन्दर्भग्रन्थः

1 प्रशस्तपादभाष्यम्, श्रीधरभट्टकृता न्यायकन्दलीटीका, सं. सं. वि. वि. वाराणसी, 1977

2 प्रशस्तपादभाष्यम्, सम्पादकः डा. श्रीनिवासशास्त्री, इण्डोविजन प्रा. लि. प्रकाशनम्, गाजियाबादः, 1984

Handwritten signatures and initials

Handwritten text: 04/7/23

Handwritten signature

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

MC-17 सप्तदशपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- व्याप्तिपञ्चकम्, म.म.गङ्गेशोपाध्यायविरचितम्, माथुरीसहितम्,	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः "प्रथमलक्षणान्तम्"	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. अनुमानप्रामाण्यव्यवस्था 2. ग्रन्थकारस्य मतम् 3. केचित्तु मतम् 4. प्रथमलक्षणस्य समासप्रकारः 5. वृत्तित्वसामान्याभावः 6. हेतुतावच्छेदकसम्बन्धनिवेशप्रयोजनम्	20	1
2	1. साध्याभावपदार्थविमर्शः 2. साध्याभावाधिकरणत्वनिवेशप्रयोजनम् 3. अन्योन्याभावात्यन्ताभावपदार्थविचारः 4. प्रतियोगितापदार्थविचारः	20	1
3	1. निरवच्छिन्नाधिकरणत्वनिवेशप्रयोजनम् 2. अन्योन्याभावस्य व्याप्यवृत्तित्वपक्षः 3. सत्तावान् जातेरित्यत्राव्यपित्वारणप्रकारः	20	1
4	1. अन्येतुमतम् 2. केचित्तुमतम् 3. मथुरानाथस्य परिचयः	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः). अंकः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. पञ्चलक्षणी, श्रीला.ब.शा.रा.सं.विद्यापीठ प्रकाशन, नई दिल्ली, 2012
2. व्याप्तिपञ्चकम्, वामाचरणभट्टाचार्यकृता विवृतिटीका, मास्टरखेलाडीलालः, वाराणसी, 1988
3. व्याप्तिपञ्चकम्, डॉ.शिवदत्तमिश्रकृता गङ्गानिर्झरिणीटीका, चौखम्बासंस्कृतप्रतिष्ठानम्

1/1/23

1/1/23

1/1/23

1/1/23

MC-18 अष्टादशपत्रम्	ग्रन्थनाम - न्यायमञ्जरी, आचार्यजयन्तभट्टविरचिता	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ४
ईकाई	पाठ्यविषयाः- आरम्भतः प्रमाणविभागाक्षेपपर्यन्ता।	अङ्काः	क्रेडिट
1	1.न्यायदर्शनस्य परिचयः 2.आचार्यजयन्तभट्टस्येतिवृत्तम् 3.मङ्गलाचरणम् 4.ग्रन्थावतरणश्लोकाः 5.शास्त्राध्ययनस्य प्रयोजनम् 6.शास्त्रविभाजनम् 7. वेदाङ्गानि मीमांसा च 8.न्यायविस्तरशब्दार्थाः 9.न्यायशास्त्रस्य विद्यास्थानत्वम् 10.चतुर्दशविद्यास्थानानि	20	1
2	1.शास्त्रारम्भस्य प्रयोजनम् 2.शास्त्राधिकारी 3.न्यायस्यादिमसूत्रं तत्प्रयोजनञ्च 5.शास्त्रप्रवृत्तिः 6. आदिवाक्यस्य उपादेयता 7.अनुबन्धचतुष्टयम् 8.पदार्थोद्देशः 9.प्रथमसूत्रस्य समासविचारः 10. तत्त्वस्वरूपम् 11.पदार्थतत्त्वज्ञानान्निःश्रेयसम् 12.संशयादिपदार्थानां पृथग्विचित्रनत्वे युक्तिप्रदर्शनम्	20	1
3	1.प्रमाणलक्षणविचारः 2.सामग्री प्रमाणमिति पक्षोपस्थापनम् 3.सामग्रीस्वरूप विचारः 4.बौद्धसम्मतप्रमाणस्वरूपनिराकरणम् 5.कारकपदार्थविचारः 6.धात्वर्थविचारः	20	1
4	1.प्रामाण्यपदार्थविचारः 2.प्रामाण्यविषये धर्मकीर्तितोपस्थापनं तन्निराकरणञ्च 3.सांख्यविहितप्रमाणलक्षणं तन्निराकरणञ्च 4.प्रमाणसांख्यविषये न्यायसिद्धान्तः	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, .86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः.)	अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05	20

सन्दर्भग्रन्थः

- 1 न्यायमञ्जरी, पं चन्द्रधरकृता ग्रन्थिभङ्गीटीका, सम्पादकः पं, गौरीनाथशास्त्री, सं. सं. वि. वि. वाराणसी, 1982
- 2 न्यायमञ्जरी, पं. सूर्यनारायणशुक्लकृता विवरणव्याख्या, चौखम्बा सं. सीरीज वाराणसी, 1971
- 3 न्यायमञ्जरी, डा. सिद्धेश्वर भट्टशशिप्रभा कुमार की हिन्दी टीका, विद्याविधि प्रकाशनम्, देहली,
- 4 न्यायमञ्जरी (प्रथमो भागः), के, ए, वरदराजाचार्यकृता न्यायसौरभाख्यसंस्कृतटीका, प्राच्यविद्यासंशोधनालयः, मैसूर, 1969
- 5 न्यायमञ्जरी, eng. Tr. By j. bhattacharya, vol 1, delhi, 1978
- 6 न्यायमञ्जरी, eng. Tr. By v. n. jha, vol 1, delhi, 1995

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten date: 04/7/23]

[Handwritten signature]

अष्टमसत्रम्

MC-19 एकोनविंशतितमं पत्रम्	ग्रन्थनाम - प्रशस्तपादभाष्यम्, प्रशस्तपादाचार्यविरचितम्	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ४
ईकाई	पाठ्यविषयाः 'गुणनिरूपणे परत्वनिरूपणादारभ्य समवायनिरूपणान्तो भागः	अङ्काः	क्रेडिट
1	1.परत्वापरत्वबुद्धिनिरूपणम् 2.बुद्धिस्वरूपम् 3.अविद्यासंशयस्वरूपम् 4.विपर्ययस्वरूपम् 5.अनध्यवसायस्वरूपम् 6.स्वप्नस्वरूपम् 7.विद्या-प्रत्यक्षस्वरूपम्	20	1
2	1.अनुमानस्वरूपम् 2.अनुमानभेदप्रदर्शनम् 3.शब्दादिप्रमाणस्य 4.अनुमानान्तर्गतत्वसाधनम् 5.परार्थानुमानम् 6.हेत्वाभासाः	20	1
3	1.निर्णयस्वरूपम् 2.स्मृतिः 3.सिद्धदर्शनम् 4.सुखम् 5.दुःखम् 6.इच्छा 7.द्वेषः 8.प्रयत्नः 9.गुणत्वद्रवत्वयोः स्वरूपम् 10. स्नेहः 11.संस्काराः 12.धर्मः 13. अधर्मस्वरूपम्	20	1
4	1.बन्धमोक्षौ 2.शब्दस्वरूपम् 3.कर्मपदार्थनिरूपणम् 4.सामान्यपदार्थनिरूपणम् 5. विशेषपदार्थनिरूपणम् 6.समवायपदार्थनिरूपणम्	20	1
5	1.आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 05 2.शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 05 3.शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 05 4.उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः.)	अंकाः अंकाः अंकाः अंकाः	20

सन्दर्भग्रन्थः

- 1 प्रशस्तपादभाष्यम्, श्रीधरभट्टकृता न्यायकन्दलीटीका, सं. सं. वि. वि. वाराणसी, 1977
- 2 प्रशस्तपादभाष्यम्, सम्पादकः डा. श्रीनिवासशास्त्री, इण्डोविजन प्रा. लि. प्रकाशनम्, गाजियाबादः, 1984

17/01/23
04/7/23

MC-20 विंशतितमं पत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- व्याप्तिपञ्चकम्, म.म.गङ्गेशोपाध्यायविरचितम्, माथुरीसहितम्,	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः द्वितीयलक्षणादारभ्य पञ्चमलक्षणान्तम्	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. व्याप्तिद्वितीयलक्षणोद्भावने बीजप्रदर्शनम् 2. द्वितीयलक्षणे समासविचारः 3. साध्याभावपदप्रयोजनम् 4. द्वितीयलक्षणे समन्वयप्रकारः 5. घटाकाशसंयोगघटत्वान्यतराभाववान् गगनत्वादित्यत्र अव्याप्तिवारणप्रकार- चिन्तनम् 6. यद्वापक्षः	20	1
2	1. व्याप्तितृतीयलक्षणोद्भावने बीजप्रदर्शनम् 2. तृतीयलक्षणपरिष्कारः 3. तृतीयपञ्चमलक्षणयोः अभेदयत्वनिराकरणम् 4. व्याप्तिचतुर्थलक्षणोद्भावने बीजप्रदर्शनम् 5. चतुर्थलक्षणोपस्थापनम् 6. साकल्यपदप्रयोजनम्	20	1
3	1. व्याप्त्यवृत्तिपदार्थः 2. अव्याप्यवृत्तिसाध्यकाव्याप्तिवारणप्रकारः 3. व्यापकत्वपरिष्कारः 4. चतुर्थलक्षणे वस्तुतस्तुपक्षः	20	1
4	1. व्याप्तिपञ्चमलक्षणोद्भावने बीजप्रदर्शनम् 2. पञ्चमलक्षणविचारः 3. साध्यवत्पदपरिष्कारः 4. केवलान्वयिन्यभावात्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. पञ्चलक्षणी, श्रीला.ब.शा.रा.सं.विद्यापीठ प्रकाशन, नई दिल्ली, 2012
2. व्याप्तिपञ्चकम्, वामाचरणभट्टाचार्यकृता विवृतिटीका, मास्टरखेलाडीलालः, वाराणसी, 1988
3. व्याप्तिपञ्चकम्, डॉ.शिवदत्तमिश्रकृता गङ्गानिर्झरिणीटीका, चौखम्बासंस्कृतप्रतिष्ठानम्

1/7/23

महाराष्ट्र

04/7/23

[Signature]

प्राचीनन्यायवैशेषिकम् (MS)

तृतीयसत्रम्

MS-1 प्रथमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- तर्कसंग्रहः, अन्नम्भट्टविरचितः, पदकृत्य-न्यायबोधिनीसहितः	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः - प्रारम्भतः प्रत्यक्षनिरूपणान्तो भागः	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. मङ्गलश्लोकार्थः 2. पदार्थः 3. द्रव्यम् 4. गुणाः 5. कर्माणि 6. सामान्यम् 7. विशेषः 8. समवायः 9. अभावः	20	1
2	1. पृथिव्यादिनवद्रव्याणि	20	1
3	1. रूपादिगुणतः शब्दगुणं यावत् 2. बुद्धिगुणतः कारणनिरूपणान्तं यावत्	20	1
4	1. प्रत्यक्षप्रमा तद्भेदः 2. सन्निकर्षः	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकाः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकाः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकाः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकाः, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकाः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. तर्कसंग्रहः, न्यायबोधिनी-पदकृत्य-दीपिका-किरणावलीव्याख्योपेतः, व्यासप्रकाशन,
2. तर्कसंग्रहः, सम्पा. गोविन्दाचार्यः, दीपिका-न्यायबोधिनी-पदकृत्य- श्रीनिवासमुखोल्लासिनी- श्रीधरमुखोल्लासिनीव्याख्या संवलितः, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, 2015

Ala'

श्रीः

94-7-23

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

MS-2 द्वितीयपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- न्यायदर्शनम्, महर्षिगौतमप्रणीतम्, विश्वनाथवृत्तिसहितम्	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः - प्रथमाध्यायः	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. 1 सूत्रतः 10 सूत्रं यावत् (प्रथमाहिकम्) 2. 11 सूत्रतः 25 सूत्रं यावत् (प्रथमाहिकम्)	20	1
2	1. 26 सूत्रतः 41 सूत्रं यावत् (प्रथमाहिकम्)	20	1
3	1. 42 सूत्रतः 50 सूत्रं यावत् (द्वितीयाहिकम्)	20	1
4	1. 51 सूत्रतः 61 सूत्रं यावत् (द्वितीयाहिकम्)	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकाः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकाः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकाः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकाः, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकाः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. न्यायसूत्रम्, विश्वनाथभट्टाचार्यस्य विश्वनाथवृत्तिः, चौखम्बासंस्कृतप्रतिष्ठानम्, 1986

चतुर्थसत्रम्

MS-3	पाठ्यग्रन्थः- तर्कसंग्रहः, अन्नम्भट्टविरचितः,	पूर्णाङ्काः	क्रेडिट
------	---	-------------	---------

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

Handwritten signatures and initials.

तृतीयपत्रम्	पदकृत्य-न्यायबोधिनीसहितः,	१००	०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः - अनुमानतः ग्रन्थसमाप्त्यन्तो भागः	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. अनुमानम् 2. परामर्शः 3. व्याप्तिः 4. पक्षधर्मता 5. अनुमानभेदः 6. लिङ्गभेदाः 7. पक्षादिस्वरूपम् 8. हेत्वाभासभेदाः 9. उपमानम्	20	1
2	1. शब्दप्रमाणम् 2. शाब्दकारणानि 3. वाक्यभेदः	20	1
3	1. अयथार्थानुभवभेदाः 2. सुखम् 3. दुःखम्	20	1
4	1. धर्माधर्मौ 2. कर्म 3. सामान्यम् 4. विशेषः 5. समवायः 6. अभावाः	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकाः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकाः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकाः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकाः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. तर्कसंग्रहः, न्यायबोधिनी-पदकृत्य-दीपिका-किरणावलीव्याख्योपेतः, व्यासप्रकाशन,
2. तर्कसंग्रहः, सम्पा. गोविन्दाचार्यः, दीपिका-न्यायबोधिनी-पदकृत्य- श्रीनिवासमुखोल्लासिनी-श्रीधरमुखोल्लासिनीव्याख्या संवलितः, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, 2015

तः

Alhe.

MS-4 चतुर्थपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- न्यायदर्शनम्, महर्षिगौतमप्रणीतम्, विश्वनाथवृत्तिसहितम्,	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः - द्वितीयोऽध्यायः	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. 1 सूत्रतः 19 सूत्रं यावत् (प्रथमाहिकम्) 2. 20 सूत्रतः 46 सूत्रं यावत् (प्रथमाहिकम्)	20	1
2	1. 47 सूत्रतः 67 सूत्रं यावत् (प्रथमाहिकम्)	20	1
3	1. 1 सूत्रतः 45 सूत्रं यावत् (द्वितीयाहिकम्)	20	1
4	1. 46 सूत्रतः 71 सूत्रं यावत् (द्वितीयाहिकम्)	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च 4. उपस्थितिः (75%=01अंकाः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः),	अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05 अंकाः 05	20

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. न्यायसूत्रम्, विश्वनाथभट्टाचार्यस्य विश्वनाथवृत्तिः, चौखम्बासंस्कृतप्रतिष्ठानम्, 1986

प्रति.

Ashe.

MS-5 पञ्चमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- तर्कभाषा, केशवमिश्रप्रणीता,	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः आदितः प्रमाणपदार्थनिरूपणपर्यन्ता	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. ग्रन्थप्रयोजनम् 2. शास्त्रप्रवृत्तिः 3. प्रमाणलक्षणम् 4. प्रमालक्षणम् 5. करणलक्षणम् 6. कारणलक्षणम् 7. कारणभेदप्रदर्शनम् 8. असमवायिकारणनिरूपणम् 9. निमित्तकारणनिरूपणम्	20	1
2	1. अनधिगतार्थगन्तृत्वरूपप्रमाणलक्षणखण्डनम् 2. प्रत्यक्षलक्षणं तद्विभागश्च 3. प्रत्यक्षप्रमा तत्करणनिरूपणं च 4. इन्द्रियार्थसन्निकर्षनिरूपणम् 5. सविकल्पकस्य प्रत्यक्षत्वे आक्षेपः तत्परिहारश्च। 6. अनुमानलक्षणप्रतिपादनम् 7. लिङ्गपरामर्श-व्याप्त्योर्लक्षणम् 8. उपाधेः लक्षणोदाहरणप्रदर्शनम्	20	1
3	1. लिङ्गज्ञानस्य त्रैविध्यप्रतिपादनम् 2. स्वार्थ-परार्थयोरनुमानभेदयो-निरूपणम् 3. अन्वयव्याप्ति-व्यतिरेक- व्याप्तिप्रतिपादनम् 4. अन्वय- व्यतिरेक-केवलव्यतिरेक-केवलान्वयीनां त्रिविधानां लिङ्गानां निरूपणम् 5. व्याप्ति-पक्षधर्मतानिरूपणम् 6. पक्ष-सपक्ष-विपक्षाणां लक्षणम् उदाहरणं च 7. हेत्वाभासलक्षणं तद्विभागश्च	20	1
4	1. उपमाननिरूपणम् 2. शब्दप्रमाणम् 3. आप्त-वाक्ययोर्लक्षणम् 4. शाब्दबोधकारणप्रदर्शनम् 5. पदलक्षणम्, पदज्ञान-वाक्यज्ञानयोः अनुपपत्तिशंका तत्समाधानञ्च 6. अर्थापत्तेः पृथक्प्रामाण्यपरीक्षणम्, केवलव्यतिरेक्यनुमाने तदन्तर्भावनिरूपणम् 7. अभावस्य प्रमाणत्वखण्डनम् 8. अभावस्य इन्द्रियग्राह्यत्वाक्षेप- परिहारप्रदर्शनम् 9. प्रामाण्यं स्वतस्त्वं परतस्त्वं वेति विचारः 10. ज्ञाततायाः पदार्थान्तरत्वखण्डनं विषयतारूपत्वसमर्थनं च 11. ज्ञाततायाः प्रामाण्यानुमापकत्वखण्डनम् 12. मानसप्रत्यक्षानुमानाभ्यां प्रामाण्यज्ञानसमर्थनम्।	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. तर्कभाषा, तर्करहस्यदीपिकासहिता, हिन्दीव्याख्याकारः आचार्यविश्वेश्वरसिद्धान्तशिरोमणिः,
चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्, 1977
2. तर्कभाषा, हिन्दी-अनुवादकः पं. बदरीनाथशुक्लः, मोतीलालबनारसीदासः, नवदेहली, 197

19

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

19

MS-6 षष्ठपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- व्याप्तिपञ्चकम्, म.म.गङ्गेशोपाध्यायविरचितम्, माथुरीसहितम्,	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः "प्रथमलक्षणान्तम्"	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. अनुमानप्रामाण्यव्यवस्था 2. ग्रन्थकारस्य मतम् 3. केचित्तु मतम् 4. प्रथमलक्षणस्य समासप्रकारः 5. वृत्तित्वसामान्याभावः 6. हेतुतावच्छेदकसम्बन्धनिवेशप्रयोजनम्	20	1
2	1. साध्याभावपदार्थविमर्शः 2. साध्याभावाधिकरणत्वनिवेशप्रयोजनम् 3. अन्योन्याभावात्यन्ताभावपदार्थविचारः 4. प्रतियोगितापदार्थविचारः	20	1
3	1. निरवच्छिन्नाधिकरणत्वनिवेशप्रयोजनम् 2. अन्योन्याभावस्य व्याप्यवृत्तित्वपक्षः 3. सत्तावान् जातेरित्यत्राव्यप्तिवारणप्रकारः	20	1
4	1. अन्येतुमतम् 2. केचित्तुमतम् 3. मथुरानाथस्य परिचयः	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकाः, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. पञ्चलक्षणी, श्रीला.ब.शा.रा.सं.विद्यापीठ प्रकाशन, नई दिल्ली, 2012
2. व्याप्तिपञ्चकम्, वामाचरणभट्टाचार्यकृता विवृतिटीका, मास्टरखेलाडीलालः, वाराणसी, 1988
3. व्याप्तिपञ्चकम्, डॉ.शिवदत्तमिश्रकृता गङ्गानिर्झरिणीटीका, चौखम्बासंस्कृतप्रतिष्ठानम्

म.म.

Rhe

म.म.

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110013
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

MS-7 सप्तमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- तर्कभाषा, केशवमिश्रप्रणीता,	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः प्रमेयनिरूपणतः समाप्तिपर्यन्ता	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. प्रमेयनिरूपणम् 2. प्रमेयभेदाः 3. आत्मस्वरूपप्रतिपादनम् 4. शरीरलक्षणम् 5. इन्द्रियलक्षणं तद्भेदाश्च 6. मनसः इन्द्रियत्वसमर्थनम् 7. ज्ञानेन्द्रियेषु प्रमाणत्वप्रतिपादनम् 8. अर्थस्य द्रव्यादिषड्भेदप्रदर्शनम् 9. द्रव्यलक्षणम्, पृथिव्यादि- भेदप्रकारप्रदर्शनं च 10. पृथ्वीनिरूपणम् 11. जलनिरूपणम् 12. तेजोनिरूपणम् 13. वायुनिरूपणम्	20	1
2	1. कार्यद्रव्याणामुत्पत्तिविकासक्रमः 2. परमाणुनिरूपणम् 3. आकाशनिरूपणम् 4. शब्देन आकाशानुमानप्रक्रियाप्रदर्शनम् 5. काल- निरूपणम् 6. दिङ्निरूपणम् 7. आत्मनिरूपणम् 8. मनोनिरूपणम् 9. गुणलक्षणम्, तच्चतुर्विंशतिभेदाश्च 10. कर्म-सामान्ययोः प्रतिपादनम् 11. विशेषः 12. समवायः	20	1
3	1. अवयवस्वरूपम् 2. अभावनिरूपणम् 3. बाह्यार्थज्ञानभिन्नस्य अर्थस्य उपपादनम् 4. बुद्धिलक्षणम्, तद्भेदप्रदर्शनं च 5. ज्ञानस्य निराकारताप्रतिपादनम् 6. मनःप्रवृत्तिदोषाश्च 7. प्रेत्यभाव-फल-दुःखानि 8. अपवर्गः, तत्साधनानि	20	1
4	1. संशयः 2. प्रयोजनदृष्टान्तौ सिद्धान्तः 3. अवयवः 4. तर्कः 5. निर्णयवादौ 6. जल्प-वितण्डे 7. हेत्वाभासः 8. छलम् 9. जातिः 10. निग्रहस्थानम्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. तर्कभाषा, तर्करहस्यदीपिकासहिता, हिन्दीव्याख्याकारः आचार्यविश्वेश्वरसिद्धान्तशिरोमणिः,
चौखम्बासंस्कृतसंस्थानम्, 1977
2. तर्कभाषा, हिन्दी-अनुवादकः पं. बदरीनाथशुक्लः, मोतीलालबनारसीदासः, नवदेहली, 1976

सत्यापित
VERIFIED

21

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

कुलसचिव
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4 Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

MS-8 नवमपत्रम्	पाठ्यग्रन्थः- व्याप्तिपञ्चकम्, म.म.गङ्गेशोपाध्यायविरचितम्, माथुरीसहितम्,	पूर्णाङ्काः १००	क्रेडिट ०४
ईकाई	पाठ्यविषयाः द्वितीयलक्षणादारभ्य पञ्चमलक्षणान्तम्	अङ्काः	क्रेडिट
1	1. व्याप्तिद्वितीयलक्षणोद्भावने बीजप्रदर्शनम् 2. द्वितीयलक्षणे समासविचारः 3. साध्याभावपदप्रयोजनम् 4. द्वितीयलक्षणे समन्वयप्रकारः 5. घटाकाशसंयोगघटत्वान्यतराभाववान् गगनत्वादित्यत्र अव्याप्तिवारणप्रकार- चिन्तनम् 6. यद्वापक्षः	20	1
2	1. व्याप्तितृतीयलक्षणोद्भावने बीजप्रदर्शनम् 2. तृतीयलक्षणपरिष्कारः 3. तृतीयपञ्चमलक्षणयोः अभेदयत्वनिराकरणम् 4. व्याप्तिचतुर्थलक्षणोद्भावने बीजप्रदर्शनम् 5. चतुर्थलक्षणोपस्थापनम् 6. साकल्यपदप्रयोजनम्	20	1
3	1. व्यासज्यवृत्तिपदार्थः 2. अव्याप्यवृत्तिसाध्याकाव्याप्तिवारणप्रकारः 3. व्यापकत्वपरिष्कारः 4. चतुर्थलक्षणे वस्तुतस्तुपक्षः	20	1
4	1. व्याप्तिपञ्चमलक्षणोद्भावने बीजप्रदर्शनम् 2. पञ्चमलक्षणविचारः 3. साध्यवत्पदपरिष्कारः 4. केवलान्वयिन्यभावात्	20	1
5	1. आन्तरिकपरीक्षणम् / प्रदत्तनियतकार्यम् अंकः 05 2. शास्त्रसम्बद्धसंगोष्ठी / शास्त्रपरिचर्या अंकः 05 3. शिक्षणस्रोतसामग्र्याः चयनं प्रबन्धनञ्च अंकः 05 4. उपस्थितिः (75%=01अंकः, 76%-80%=02अंकौ, 81%-85%=03अंकाः, 86%-90%=04अंकाः, 91%तः अधिकम्=05अंकाः), अंकः 05	20	

सन्दर्भग्रन्थाः-

1. पञ्चलक्षणी, श्रीला.ब.शा.रा.सं.विद्यापीठ प्रकाशन, नई दिल्ली, 2012
2. व्याप्तिपञ्चकम्, वामाचरणभट्टाचार्यकृता विवृतिटीका, मास्टरखेलाडीलालः, वाराणसी, 1988
3. व्याप्तिपञ्चकम्, डॉ.शिवदत्तमिश्रकृता गङ्गानिर्झरिणीटीका, चौखम्बासंस्कृतप्रतिष्ठानम्

सहायक कुलसचिव (शैक्षणिक)
Assistant Registrar (Academic)
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब संस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

22

सत्यापित
VERIFIED
कुलसचिव / Registrar
श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-४, कुतुब संस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016